

Ölçüt A — Anlama ve Yorumlama (0–5)

Odak: Metnin anlamını kavrama; sezdirimleri, alt metni ve bağlamı yorumlama.

Band Tanımları (Detaylı ve Örnekli)

- **0:** Metne dayalı kanıt yoktur. Yanlış ya da ilgisiz çıkarımlar yapılır.
 - **Kanıt Türleri:** Yok ya da tamamen yanlış bağlamda kullanılmış alıntılar.
 - **Cümle Kalıbı Örneği:** “Bu sahne güzeldir.” → Analiz yok, sadece kişisel yargı.
 - **Tipik Hatalar:** Uydurma bilgi, olayları yanlış hatırlama.
- **1:** Çok yüzeysel kavrayış. Gönderme vardır ama uygunsuz ve çoğu betimleyicidir.
 - **Kanıt Türleri:** Sadece olay örgüsünü tekrar eden cümleler.
 - **Cümle Kalıbı Örneği:** “Karakter burada üzülüyor çünkü ailesi onu anlamıyor.” → Yüzeysel.
 - **Tipik Hatalar:** Özetçilik, alt metin görmezden gelme.
- **2:** Sınırlı ve yer yer uygun göndermeler; yorumlar kesik ve derinliksizdir.
 - **Kanıt Türleri:** Alıntılar vardır ama yorumla bağlantısı zayıftır.
 - **Cümle Kalıbı Örneği:** “Yazarın kullandığı ‘gece’ kelimesi karanlığı anlatır.” → Etkisi açıklanmıyor.
 - **Tipik Hatalar:** Alıntıyı açıklamamak, tek düzeyli yorum.
- **3:** Genel kavrayış vardır; bazı sezdirimler doyurucu biçimde yorumlanır.
 - **Kanıt Türleri:** Temel imgeler, motifler, kısa alıntılar anlamlandırılır.
 - **Cümle Kalıbı Örneği:** “Yazarın tekrar ettiği ‘sessizlik’ sözcüğü, karakterin içsel yalnızlığını gösterir.”
 - **Tipik Hatalar:** Yorum yapılıyor ama sistematik değil; bağlamla zayıf ilişki.
- **4:** Net ve tutarlı kavrayış; çoğu sezdirim ikna edici şekilde açıklanır.
 - **Kanıt Türleri:** Dilsel özellikler ve alt metin güçlü bağlarla kullanılır.
 - **Cümle Kalıbı Örneği:** “Anlatıcının serbest dolaylı söylem kullanımı, okurun karakterin zihnine yaklaşmasını sağlar ve yabancılaşma temasını güçlendirir.”
 - **Tipik Hatalar:** Nadir; yorumlar bazen fazla genelleyleyici olabilir.
- **5:** Güçlü ve incelikli kavrayış; dikkatle seçilmiş kanıtlarla içgörülü yorum yapılır.
 - **Kanıt Türleri:** Çok katmanlı semboller, anlatım teknikleri, bağlamsal bağlantılar.
 - **Cümle Kalıbı Örneği:** “Karanlık motifi yalnızca umutsuzluğu değil, aynı zamanda toplumsal baskının görünmezliğini de temsil eder; bu, eserin genel yabancılaşma temasına doğrudan bağlanır.”
 - **Tipik Hatalar:** Yok denecek kadar az; ancak fazla akademik üslup, doğal akışı bozabilir.

Ölçüt B — Çözümleme ve Değerlendirme (0–5)

Odak: Yazarın seçimlerinin (biçem, anlatım, yapı, dilsel/retorik özellikler) **anlamı nasıl şekillendirdiğini** göstermek.

Band Tanımları (Detaylı ve Örnekli)

- **0–1:** Betimleme ağırlıklıdır. Öğrenci sadece "ne var"ı söyler, ama "nasıl/niçin"i açıklamaz.
 - **Kanıt Türleri:** Yalnızca olay özetleri veya yüzeysel alıntılar.
 - **Cümle Kalıbı Örneği:** "Metinde bir ağaç vardır." → İşlevi/etkisi yok.
 - **Tipik Hatalar:** Özellikleri listeleme, analiz zincirini kurmamak.
- **2:** Dağınık ve tekil tespitler yapılır. Bazı dilsel ya da yapısal özellikler fark edilir ama etki açıklaması kopuktur.
 - **Kanıt Türleri:** Simgeler, metaforlar fark edilir fakat sadece adlandırılır.
 - **Cümle Kalıbı Örneği:** "Karanlık korkuyu simgeler." → Etki açıklanmıyor.
 - **Tipik Hatalar:** Yorum eksikliği, bağlamdan kopuk sembol tespitleri.
- **3:** Genel olarak uygun çözümleme yapılır. Özellikler ile işlev/etki arasında bağlantı kurulur ama bazı paragraflarda tutarlılık bozulur.
 - **Kanıt Türleri:** Anlatıcı tercihi, imgeler, zaman kullanımı; çoğu uygun seçilmiş.
 - **Cümle Kalıbı Örneği:** "Geriye dönüş tekniği, karakterin pişmanlık duygusunu açığa çıkarır."
 - **Tipik Hatalar:** Bazı çözümlemelerde neden–sonuç ilişkisi eksik kalır.
- **4:** İçgörülü çözümleme yapılır. Özellik → işlev → etki zinciri net şekilde kurulmuştur.
 - **Kanıt Türleri:** Birden çok metinsel özellik bir arada değerlendirilebilir (örn. anlatıcı + mekân).
 - **Cümle Kalıbı Örneği:** "Serbest dolaylı söylem ve kapalı mekân betimlemeleri birleşerek karakterin hapsolmuşluk duygusunu güçlendirir."
 - **Tipik Hatalar:** Az; bazen alternatif okuma sunmamak.
- **5:** Derin ve incelikli çözümleme vardır. Birden çok seçimin etkileşimi gösterilir, alternatif yorumlar dikkate alınır.
 - **Kanıt Türleri:** Semboller, leitmotifler, anlatıcı konumu, yapısal kırılmalar bir arada tartışılır.
 - **Cümle Kalıbı Örneği:** "Zamanın döngüsel yapısı ile güvenilmez anlatıcı birleşerek okurun gerçeklik algısını sürekli sorgulatar; bu da yabancılaşma temasını pekiştirir."
 - **Tipik Hatalar:** Yok denecek kadar az; yalnızca fazla teknik dil kullanımı, açıklığı bozabilir.

Ölçüt C — Odak Noktası ve Organizasyon (0–5)

Odak: Net LOI (line of inquiry), tutarlı yapı, mantıklı geçişler.

Band Tanımları (Detaylı ve Örnekli)

- **0–1:** Odak belirsizdir. Paragraflar özet yığını şeklindedir; giriş ve sonuç neredeyse yoktur.
 - **Kanıt Türleri:** LOI belirtilmez, paragraflar kanıtsız genellemelerden oluşur.
 - **Cümle Kalıbı Örneği:** “Bu roman çok önemlidir.” → İddia yok, bağ yok.
 - **Tipik Hatalar:** Dağınık yapı, konu dışı bilgiler, geçişsizlik.
- **2:** Kısmi düzen vardır. LOI vardır ama kayar; paragraflar arasında kopukluk olur. Sonuç kısmı zayıf ya da tekrarcıdır.
 - **Kanıt Türleri:** Alıntılar vardır ama ana iddiaya bağlanmaz.
 - **Cümle Kalıbı Örneği:** “Karakter yalnızdır. Yalnızlık önemlidir.” → Bağlantı zayıf.
 - **Tipik Hatalar:** Bölümler arası zayıf geçiş, iddianın kaybolması.
- **3:** Genel olarak tutarlı bir yapı vardır. LOI bellidir ama bazı paragraflar odağı kaybeder. Geçişler sınırlıdır.
 - **Kanıt Türleri:** Alıntılar ve analizler LOI’ye bağlanır fakat her zaman sistematik değildir.
 - **Cümle Kalıbı Örneği:** “Sessizlik motifi, karakterin içsel çatışmasını gösterir. Bu, yabancılaşma temasına katkı yapar.”
 - **Tipik Hatalar:** Zaman zaman paragrafın mini-tezi net değildir.
- **4:** İyi yapı vardır. LOI nettir; giriş, gelişme, sonuç dengelidir. Geçişler çoğunlukla etkilidir.
 - **Kanıt Türleri:** Her paragraf mini-tez içerir, kanıt ve analizle desteklenir.
 - **Cümle Kalıbı Örneği:** “Bu noktada kullanılan zaman kırılması, okuru geçmişle şimdi arasında sıkıştırır; böylece yabancılaşma teması derinleşir.”
 - **Tipik Hatalar:** Nadir; bazen sonuç kısmı yeni iddialar ekleyebilir.
- **5:** Çok iyi yapı vardır. Argüman ilerler, birikimli mantık kurulur. LOI sürekli canlı tutulur. Giriş–gelişme–sonuç arasında güçlü bağlar vardır.
 - **Kanıt Türleri:** Paragraflar arasında bilinçli geri dönüşler, tematik bağlar ve çapraz referanslar yapılır.
 - **Cümle Kalıbı Örneği:** “Önceki paragrafta tartıştığım serbest dolaylı söylem, burada mekân betimlemesiyle birleşerek aynı yabancılaşma duygusunu katmanlaştırır.”
 - **Tipik Hatalar:** Yok denecek kadar az; yalnızca çok yoğun kavram kullanımı akışı zorlaştırabilir.

Ölçüt D — Dil (0–5)

Odak: Açıklık, doğruluk, akademik üslup, bütünlük.

Band Tanımları (Detaylı ve Örnekli)

- **0–1:** Dilbilgisi ve ifade hataları çoktur, anlamı bulanıklaştırır. Akademik üslup yoktur.
 - **Kanıt Türleri:** Yok; alıntılar yanlış yazılır veya hiç kaynak gösterilmez.
 - **Cümle Kalıbı Örneği:** “Bu yazar çok güzel yazmış bence.” → Kişisel, akademik değil.
 - **Tipik Hatalar:** Dil yanlışları, kaynak belirtmemek, sözlük dilinde yazmak.
- **2:** Dil zaman zaman açıktır fakat hatalar anlamı bozar. Akademik ton sınırlıdır.
 - **Kanıt Türleri:** Alıntılar vardır ama biçimsel hatalar yapılır (sayfa numarası eksik vb.).
 - **Cümle Kalıbı Örneği:** “Karakter ‘yalnızım’ der (s.12). Bu yalnızlık önemlidir.” → Açıklama yüzeysel.
 - **Tipik Hatalar:** Yanlış bağlaçlar, düzensiz kaynakça, cümle düşüklükleri.
- **3:** Dil genelde doğrudur. Aralıklı hatalar olsa da üslup çoğunlukla uygundur. Akademik terminoloji zaman zaman doğru kullanılır.
 - **Kanıt Türleri:** Metin içi kısa alıntılar çoğunlukla doğru gösterilir.
 - **Cümle Kalıbı Örneği:** “Yazarın kullandığı metafor, karakterin içsel çatışmasını ortaya koyar.”
 - **Tipik Hatalar:** Zaman zaman söz dizimi sorunları, uzun ve karmaşık cümlelerde anlam kaybı.
- **4:** Dil açık, tutarlı ve akademik üsluba uygundur. Terminoloji doğru kullanılır. Yazım ve kaynak hataları çok azdır.
 - **Kanıt Türleri:** Alıntılar gömülü, APA/MLA gibi biçimlerle tutarlı gösterilir.
 - **Cümle Kalıbı Örneği:** “Serbest dolaylı söylem tekniği, karakterin düşüncelerini üçüncü şahıs üzerinden okura sunarak yabancılaşma duygusunu pekiştirir (s.45).”
 - **Tipik Hatalar:** Nadiren aşırı uzun cümleler, küçük yazım hataları.
- **5:** Dil çok açık, etkili ve akıcıdır. Akademik üslup tam anlamıyla yerleşmiştir. Hata neredeyse yoktur. Akış güçlüdür, terminoloji yerli yerinde kullanılır.
 - **Kanıt Türleri:** Kısa ve gömülü alıntılar, doğru kaynak gösterimi, akıcı paragraf bütünlüğü.
 - **Cümle Kalıbı Örneği:** “Bu leitmotif, yalnızca karakterin kişisel çatışmasını değil, aynı zamanda toplumun kolektif bellek sorununu da yansıtır; böylece metnin yabancılaşma temasını çok katmanlı biçimde kurar (s.67).”
 - **Tipik Hatalar:** Yok denecek kadar az; bazen aşırı teknik terminoloji okuyucuya ağır gelebilir.